

ਐਸਡੀ ਅਗਰਵਾਲਾ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਐਚਐਸ ਬੇਦੀ, ਜੇ.

ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ,

- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ 2941 .

6 ਮਈ, 1993

**ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 — ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਕਲਾ.
15(3) ਅਤੇ (4) — ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ — ਸ. 6 (4) ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ
— ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਸਮਝੀ ਗਈ ਚੋਣ — ਐੱਸ. 6 (4) —
ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।**

ਧਾਰਿਆ, ਕਿ ਇਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਪ-ਭਾਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-B) ਦੇ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 6. ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-B) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਰਾਦਾ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸੀ।

ਸੀਸ਼ਨ (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਕੇਸਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ।

(ਪਰਾ 14)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ (1) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਸਫਲ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਸਫਲ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; (2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; (3) ਜੇਕਰ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਿਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੰਚ

ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; (4) ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਕਤ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ (5) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਨਾਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪਰਾ 18)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ :

- (a) 11 ਲਈ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- (b) ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- (c) ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-1 ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- (d) ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅੱਗੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੀ.ਐਸ.

ਜੀ.ਕੇ ਚਤਰਥ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਰਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਮਿਸ ਅਨੂ ਚਤਰਥ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ. ਡੀ. ਅਗਰਵਾਲਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ.

ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ।

(2) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2941 ਆਫ਼ 1993 ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

(3) 31 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਵਾਲਾ, ਬਲਾਕ ਰਾਜਪੁਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ 17 ਜਨਵਰੀ, 1993 ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 18 ਜਨਵਰੀ, 1993 ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣੀਆਂ ਸਨ। 31 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪੰਚ। ਚੁਣੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਦੇਵੀ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ। ਨਤੀਜਾ 18 ਜਨਵਰੀ, 1993 ਨੂੰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਦੇਵੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। 15 ਫਰਵਰੀ 1993 ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਖਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਕਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਬਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ - ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਖਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਦੇ ਡੀਮਡ ਪੰਚ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਜੇ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ?

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ, ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(6) ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ

ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ।

(7) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਉਸ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸੀਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਹਰੇਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਪੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਦਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਚੁਣੀ ਗਈ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਚੁਣਾਈ ਗਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਭਾਗ. ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

“(4) ਹਰੇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਪੰਚ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਔਰਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਚਾਂ ਵਜੋਂ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਚੁਣੀ ਗਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।”

ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮਹਿਲਾ

ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੀ ਇਹ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਕੇਸ *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਛੱਤਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (1) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਸ. ਬੈਂਸ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (2) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਐਸ. ਢਿੱਲੋਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ: -

“ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਔਰਤ

- (1) 1979 PLJ 243.
- (2) 1979 PLJ 572

ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ, ਨੂੰ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। " ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(10) ਐਕਟ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 6 (4) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਈ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਚਾਇਤ ਏ.ਟੀ.ਐਸ., ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼।

(11) 1979 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ. ਜੇਕਰ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(12) ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

(13) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 15 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ

(3) 1984 PLJ 409. ਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“(4-B) ਜੇਕਰ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ,

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਜਾਂ ਆਖਰੀ ਦੋ ਪੰਚਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। :

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਏ) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਖਿਆ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇਗੀ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਉੱਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਪੰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

(14) ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (4) ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਖਤ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ' ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਅਸਫਲ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ। ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ।

(15) ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) (4) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ: -

“ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ’ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ‘ਇਰਾਦਾ’ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ‘ਮਕਸਦ’ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦ ਸਟੀਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਢੱਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਸਪੱਸ਼ਟ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ ਜਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਹਰ ਸ਼ਬਦ, ਹਰ ਭਾਗ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ। ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮਨੋਰਥ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਅਮੂਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ nr-ovisions ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

(16) ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਹੋਵੇਗੀ।

(4) ਏਆਈਆਰ 1988 ਐਸਸੀ 1883

ਅੰਤਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਭਲੇ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।

(17) ਜੀਪੀ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਪੰਜਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਪੰਨਾ 20, ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸਥਿਤੀ, ਪੈਰੀ ਮੈਟੀਰੀਆ ਵਿਚਲੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ, ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਆਮ ਦਾਇਰੇ

ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਜੋ ਇਸਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4-ਬੀ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਉਪਬੰਧ ਪਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(18) ਅਸੀਂ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ (1) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਸਫਲ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; (2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਅਸਫਲ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; (3) ਜੇਕਰ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; (4) ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਕਤ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੂੰ proviso ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ (5) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਨਾਂ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸਹਿ-ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(19) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 2941 ਆਫ 1992 ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਖਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਲਈ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ 'ਚ ਪੰਚਾਇਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਕਤ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਵਿਕਲਪਿਤ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੇਲਮਿਨ